

Irmeli Mandellin tekemä esitys

Vanhusneuvosto 06.06.2023
1401/00.02.07.00/2023

Valmistelija

Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihe), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Irmeli Mandell esittää 5.4.23 päivätyssä kirjeessä, että hyvinvointialueen vanhusneuvosto tekee aloitteen omaishoitajastatuksen kirjaamisesta omaishoitajana toimivan henkilötietoihin.

Koti- ja asumispalvelujen päällikkö Monica Björkqvistin selvitys omaishoitajastatuksen kirjaamisesta:

Monet suomalaiset auttavat omaista tai läheistä jollakin tavoin ja vain osa saa omaishoidon ukea. Monet hoitavat siis läheisiään ilman yhteiskunnan apua. Omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) säädetään omaishoidon tuen yleiset myöntämisedellytykset ja omaishoitajille maksettavien hoitopalkkioiden vähimmäismäärä. Vuonna 2021 Suomessa oli 50 200 omaishoitajaa. Omaishoidon tuki on sosiaalipalvelu ja kaikki omaishoidon tukeen liittyvät asia-kastiedot rekisteröidään asiakkaan eli hoidettavan osalta sosiaalihuollon asiakasrekisteriin. Palveluohjaaja tekee omaishoidon tuen myöntämisestä päätöksen, joka annetaan tiedoksi asiakkaalle, hoidettavalle. Sosiaalihuollon asiakassuhde on henkilökohtainen. Asiakassuhteen yhteydessä voi tehdä merkintöjä muista henkilöistä, mutta itse asiakasasiakirja kuuluu asiakkaalle. Koska omaishoitaja ei ole asiakas, ei asiakastietojärjestelmään rekisteröidä asiakasasiakirjaa hänen osaltaan.

Omaishoitajan osalta laaditaan toimeksiantosopimus, jossa sovitaan mm. palkkion suuruudesta ja maksamisesta sekä vapaan järjestämisestä. Toimeksiantosopimusta ei rekisteröidä asiakastietojärjestelmään, joten omaishoitajaa ei ole rekisteröity asiakkaaksi. Niin ollen omaishoitajan osalta ei ole myöskään laadittu asiakasasiakirjaa sosiaalihuollon asiakasrekisteriin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kirjaamisesta on säädetty useissa laeissa. Sosiaalihuollon asiakassuhde alkaa, kun asia pannaan vireille ja sosiaalihuollon rekisteriin luodaan asiakasasiakirjat.

Omaishoitajan osalta ei luoda asiakasasiakirjaa, koska hoidettava on asiakas. Pohjanmaan hyvinvointialueen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon potilasasiakirjat kuuluvat terveydenhuollon rekisteriin. Sekä sosiaali- että terveydenhuollon asiakas- ja potilasasiakirjat ovat salassa pidettäviä, ja tietoja voidaan luovuttaa eri rekisterien välillä vain asiakkaan/potilaan nimenomaisella suostumuksella. Asiakas- ja potilastietoja käsitellään luottamuksellisesti ja niitä käsittelevät vain työntekijät, joiden työnkuvaukseen kuuluu näiden tietojen käsittely. Rekistereissä olevien henkilötietojen käsittely perustuu asiakkaan/potilaan ja häntä hoitavan henkilöstön väliseen hoito-/asiakassuh-teeseen tai muuhun vastaavaan yhteyteen. Asiakastietoja saa käsitellä vain työtehtävien ja vastuun edellyttämässä laajuudessa. Omaishoidon tuesta vastaavilla sosiaalihuollon ammattihenkilöillä ei ole käyttöoikeutta perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon potilastietoihin, eivätkä he siten voi tehdä kirjauksia tai merkintöjä potilastietojärjestelmiin. Terveydenhuollon ammattihenkilöillä ei vastaavasti ole käyttöoikeutta sosiaalihuollon asiakasrekisteriin.

Omaishoitajaa ei ole rekisteröity asiakkaaksi sosiaalihuollon rekisteriin, koska hoidettava on asiakas ja omaishoidon tuki myönnetään hänelle. Sen vuoksi omaishoitajan osalta ei laadita asiakasasiakirjoja eikä kirjauksia. Lisäksi tällä hetkellä Pohjanmaan hyvinvointialueella ei ole yhtenäistä asiakas- ja potilastietojärjestelmää, joka mahdollistaisi teknisesti sen, että asiakkaan/po-tilaan suostumuksella voitaisiin kirjata taustatietoja esim.

omaisista ja omaishoitajista siten, että sekä sosiaali- että terveydenhuollon yksiköillä olisi pääsy tietoihin.

Omaishoitaja voi itse tarkistaa terveydenhuollon vastaanottokäynnin yhteydessä, että omaisia koskevat tiedot ja heidän yhteystietonsa on päivitetty potilastietojärjestelmässä. Omaishoitaja ilmoittaa itse, keille henkilöille/omaisille henkilöstö saa antaa tietoja ja keihin voi ottaa yhteyden. Hoitavan yksikön henkilöstö ottaa yhteyden omaishoitajan omaiseksi ilmoitettuun henkilöön sellaisissa tapauksissa, joissa omaishoitaja ei tapaturman tai sairauskohtauksen sattuessa pysty itse ilmoittamaan asiasta. Sen vuoksi on tärkeää, että yhteystiedot ovat ajantasaiset.

Omaishoidon tuen myöntämisen yhteydessä omaishoitaja saa halutessaan asunnon ovenpieleen kiinnitettävän tarran, jonka avulla ambulanssihenkilöstö tunnistaa, että taloudessa on omaishoidon tuella hoidettavia henkilöitä. Saatavilla on myös omaishoitajakortti, jota voi säilyttää lompakossa.

Toimialajohtaja, koti- ja asumispalvelut Pellfolk Tony

Vanhusneuvosto merkitsee tiedoksi saamansa selvityksen ja toteaa, että säädösten mukaan hyvinvointialue ei voi kirjata omaishoitajan henkilötietoihin omaishoitajastatusta, koska omaishoitaja ei ole asiakassuhteessa, vaan asiakassuhde on omaishoidettavaan.

Päätös:

Jakelu